

РОБЪРТ ШЕКЛИ СПЕЦИАЛИСТЪТ

Превод от английски: Виолета Чушкова, 1983

chitanka.info

Фотонната буря ги връхлетя без предизвестие, нахвърляйки се хищно върху Кораба иззад облак от гигантски червени звезди. Едва в последната секунда Окото успя да предаде чрез Говорителя предупредителен сигнал за опасността.

Това бе третото пътуване на Говорителя в далечния космос и неговата първа буря с леко налягане. Той почувствува внезапен пристъп на страх, когато Корабът се отклони застрашително от курса си, пое удара на челната вълна и се наклони в обратна посока. После страхът изчезна, пометен от мощен прилив на възбуда.

Защо трябваше да се страхува, запита се той. Нали го бяха обучавали именно за такива критични положения? Когато бурята връхлетя, той разговаряше със Захранвача, но успя веднага да прекъсне разговора. Надяваше се, че Захранвачът е добре. Това бе първото пътуване на момчето в далечния космос. Нишкообразните жички, от които се състоеше по-голямата част от тялото на Говорителя, се простираха из целия Кораб. Той бързо прибра всички, освен тези, които го свързваха с Окото, Двигателя и Стените. Сега полетът бе само тяхна работа. Другите от Екипажа трябваше да се оправят сами, докато бурята премине.

Окото бе прилепило облото си тяло към една Стена и бе протегнало един зрителен орган извън Кораба. За по-пълно съсредоточаване останалите зрителни органи бяха свити и прибрани до тялото му.

През зрителния орган на Окото Говорителят наблюдаваше бурята. Той превръщаше чисто зрителния образ на Окото в указание за Двигателя, който водеше Кораба срещу вълните. Почти в същото време Говорителят предаваше указанието по честотата на Стените, които се втвърдяваха при посрещането на всеки удар.

Координацията бе бърза и надеждна — Окото измерваше вълните, Говорителят предаваше съобщенията на Двигателя и Стените, Двигателят водеше Кораба челно през вълните, а Стените се втвърдяваха, за да посрещнат ударите им.

При тази оперативна съвместна работа Говорителят забрави за всичките си предишни страхове. Той нямаше време да размишлява. Като система за общуване на Кораба той трябваше да предава и сигнализира съобщенията си по възможно най-бързия начин, да координира информацията и да направлява действията.

Само след няколко минути бурята отмина.

— Дотук добре — каза Говорителят. — Сега да видим дали няма някаква повреда. — Жичките му се бяха заплели по време на бурята, но той ги оправи и разпростря из Кораба, като включваше поред всеки във веригата. — Двигател?

— Добре съм — отговори Двигателят.

Този чудесен приятел бе охладил анодите си по време на бурята, намалявайки атомните експлозии в търбуха си. Немаше буря, която да завари неподготвен такъв опитен космонавт като Двигателя.

— Стени?

Стените докладваха една по една и това отне доста време. Те бяха почти хиляда на брой — тънки, правоъгълни симпатяги, които изграждаха цялостната обшивка на Кораба. Естествено, те бяха укрепили ъглите си по време на бурята, придавайки на целия Кораб по-голяма издръжливост. Но една-две от тях бяха се огънали зле.

Лекарят съобщи, че е добре. Като извади жичката на Говорителя от главата си, той се изключи от веригата и отиде да работи върху повредените Стени. Изграден предимно от ръце, по време на бурята Лекарят се бе държал здраво за един Акумулатор.

— А сега да побързаме малко — каза Говорителят, като си припомни, че въпросът с определянето на местонахождението им все още стоеше открит. Той отвори веригата към четирите Акумулатора.

— А вие как сте? — попита той.

Отговор не последва. Акумулаторите спяха. Те бяха забравили отворени рецепторите си по време на бурята и сега бяха подуты от енергия. Говорителят придърпа жичките си около тях, но те не помръднаха.

— Остави това на мен — обади се Захранвачът.

Той бе претърпял почти провал, преди да долепи плътно смукателните си чашки към една Стена, но самочувствието му бе непокътнато. Захранвачът бе единственият член на Екипажа, който никога не се нуждаеше от грижите на Лекаря, тъй като тялото му отлично владееше изкуството да се саморемонтира.

Той заприпка по пода върху десетина пипалца и ритна най-близкия Акумулатор. Големият коничен акумулаторен елемент отвори едно око и отново го затвори. Захранвачът го ритна пак, но отговор не

получи. Той се протегна към предпазния клапан на Аккумулятора и изпусна малко от енергията.

— Не ме пипай — срязва го Аккумуляторът.

— Тогава събуди се и докладвай! — каза му Говорителят.

Аккумуляторите докладваха сопнато, че са в ред и че всеки глупак би могъл да види това. По време на бурята се били захванали добре за пода.

Останалата част от огледа мина бързо. Мислителят бе добре, а Окото говореше възторжено за красотата на бурята. Имаше само едно произшествие.

Бе загинал Тласкачът. Двукрак, той нямаше устойчивостта на останалите членове на Екипажа. Бурята го бе сварила по средата на пода, бе го запратила към една втвърдила се Стена и бе счупила няколко от основните му кости. Случаят бе извън ремонтните възможности на Лекаря.

Известно време всички стояха безмълвни. Винаги, когато умираше член на Екипажа, положението ставаше сериозно. Корабът представляваше задружно устройство, изградено от целия Екипаж. Загубата на който и да е член бе удар за всички останали.

Положението сега бе особено сериозно. Тъкмо бяха доставили товар на едно пристанище, отстоящо на няколко хиляди светлинни години от Галактическия център. Нямаха никаква представа къде се намираха.

Окото допълзя до една Стена и протегна зрителен орган навън. Стените го пропуснаха и след това се съединиха плътно около него. Органът на Окото се провря на достатъчно разстояние от Кораба, за да може да наблюдава цялото звездно поле. Картината премина през Говорителя, който я предаде на Мислителя.

Мислителят, огромна безформена капка протоплазма, лежеше в един ъгъл. Вътре в него се съхраняваха спомените на всичките му предшественици, пътували в космоса. Той разгледа картината, сравни я веднага с други, складирани в клетките му, и заяви:

— Наблизо няма никакви галактически планети.

Говорителят машинално предаде съобщението на всеки. От това именно се бяха страхували.

С помощта на Мислителя Окото изчисли, че се бяха отклонили от курса си с няколкостотин светлинни години и че се намираха в

галактическата периферия.

Всеки член на Екипажа знаеше какво означава това. Без Тласкач, който да тласне Кораба до скорост, многократно превишаваща скоростта на светлината, те никога нямаше да се завърнат у дома. Обратното пътуване без Тласкач щеше да отнеме много повече години, отколкото те можеха да доживеят.

— Ти какво би предложил? — запита Говорителят Мислителя.

За лишения от въображение Мислител това бе твърде неясен въпрос. Той помоли да го редактират по друг начин.

— Каква да бъде най-добрата ни линия на действие — запита Говорителят, — за да можем да се върнем на някоя галактическа планета?

На Мислителя му бяха необходими няколко минути, за да успее да прехвърли всички възможности, натрупани в клетките му. През това време Лекарят бе оправил Стените и поиска да му се даде нещо за ядене.

— След малко всички ще ядем — каза Говорителят, като размърда нервно жичките си. И макар че той беше вторият най-млад член на Екипажа — само Захранвачът бе по-млад, — отговорността падаше главно върху него. Положението продължаваше да е критично — той трябваше да координира информацията и да направлява действията.

Една от Стените предложи хубавичко да се напият. Лекомисленото решение бе тутакси поставено под възбрана. Това поведение обаче бе типично за Стените. Те бяха добри работници и отлични другари при пътуването, но безотговорни личности, казано най-меко. Когато се завърнеха на родните си планети, сигурно щяха да пропилят по гуляи цялата си заплата.

— Загубата на Тласкача отнема възможността на Кораба да поддържа скорости, по-високи от светлинната — започна без предисловие Мислителят. — Най-близката галактическа планета се намира на четиристотин и пет светлинни години от нас.

Говорителят предаде това веднага по мрежата си от жички.

— Пред нас се откриват два начина за действие. Първият — Корабът да продължи пътя си до най-близката галактическа планета с помощта на атомната енергия от Двигателя. Това ще отнеме приблизително двеста години. Двигателят може би все още е жив

дотогава, но това едва ли ще се случи на някой друг от нас. Вторият — да открием в този район някоя първобитна планета, на която да има непроявили се още Тласкачи. Да вземем и да обучим един от тях. Да го накараме да тласне Кораба обратно в галактическата територия.

Мислителят замлъкна, тъй като бе изчерпал всички възможности, които успя да открие в спомените на предшествениците си.

Проведоха бързо гласуване и се спряха на втората възможност, предложена от Мислителя. Наистина нямаша друг избор. Тя бе единствената, която им даваше някаква надежда да се върнат у дома.

— Добре — каза Говорителят. — Хайде да похапнем. Мисля, че всички сме го заслужили.

Тялото на загиналия Тласкач бе напъхано в устата на Двигателя, който на часа го погълна, превръщайки атомите в енергия. Двигателят бе единственият член на Екипажа, който живееше от атомна енергия.

За останалите Захранвачът се зареди от най-близкия Акумулатор. След това той преработи храната, намираща се вътре в него, във веществата, които всеки член ядеше. Тялото му по химически път превръщаше, променяше, приспособяваше и така приготвяваше различни видове храна за Екипажа.

Окото поддържаше живота си изцяло със сложна хлорофилна серия. Захранвачът му я произведе и премина към Говорителя, за да му даде неговите въглеродороди, а на Стените — тяхната хлорна смес. За Лекаря бе направено точно копие на един силикатен плод, който растеше на родната му планета.

Накрая храненето приключи и на Кораба отново зацари ред. Акумулаторите се струпаха на купчина в един ъгъл и пак блажено заспаха. Окото напрягаше зрението си до възможно най-далечния предел, особено след като нагласи главния си зрителен орган за високомощно телескопично приемане. Дори при това критично положение Окото не можеше да устои на страстта си към стихоплетството. То съобщи, че работи върху нова повествователна поема, озаглавена „Перифериен плам“. Никой не пожела да я чуе, така че Окото я прочете на Мислителя, който съхраняваше всичко — добро или лошо, правилно или погрешно.

Двигателят никога не спеше. Изпълнен изцяло с мисли за Тласкача, той водеше Кораба със скорост, няколко пъти по-голяма от

светлинната.

Стените спореха помежду си коя от тях е била най-пияна по време на последната им отпуска.

Говорителят реши да се разположи удобно. Той се пусна от Стените и увисна във въздуха — облото му телце остана да виси под лабиринта на мрежата от жички.

За секунда се замисли за Тласкача. Странно наистина. Тласкачът бе приятел с всички, а сега бе вече забравен. Това не бе от безразличие, а защото Корабът представляваше едно цяло. За загубата на някой член се съжеляваше, но най-главното оставаше цялото да продължава да живее.

Корабът се носеше шеметно сред слънцата на обкръжаващото го пространство.

Мислителят състави сондажна спирала и изчисли, че шансовете им да намерят планета с Тласкачи бяха грубо четири към едно. След седмица намериха планета с първобитни Стени. Като се снижиха, успяха да видят как жилавите правоъгълни здравеняци се пекаат на слънце, как пълзят по скалите и се изтъняват, за да могат да се реят с бриза.

Всички корабни Стени изпуснаха въздишка на носталгия. Тук всичко бе точно, както на родните им планети.

Галактически екип все още не бе установявал контакт със Стените на тази планета и те така и не бяха известени за великото си предназначение — да влязат в редовете на всеобщото Сътрудничество в Галактиката.

По сондажната спирала имаше множество мъртви светове и светове, още твърде млади, за да родят живот. Те бяха открили планета с Говорители. Говорителите бяха разпрострели паяжината на линиите си за общуване върху половината континент.

Говорителят ги погледна трепетно през Окото. Обля го вълна на самосъжаление. Той си спомни за родината, семейството и приятелите си. Помисли си за дървото, което щеше да купи, като се завърне.

За миг Говорителят се учуди какво прави тук частица от Кораб в един отдалечен кът на Галактиката.

Прогони невеселите си мисли. Бяха се отправили да открият планета с Тласкачи, ако доживееха да я намерят. Той поне се надяваше да доживеят.

Като си проправяше път през неизследваната периферия, Корабът премина покрай дълга върволица от необитаеми светове. Последва планета с първобитни Двигатели, които плуваха в един радиоактивен океан.

— Този район е истинска находка — рече Захранвачът на Говорителя. — Галактическият център трябва да изпрати тук Екип за свързка.

— Сигурно ще го направят, след като се завърнем — каза Говорителят.

Двамата бяха добри приятели и приятелството им излизаше извън рамките на традиционната дружба на Екипажа. Причината не бе в това, че бяха най-младите от всички на Кораба, макар че и това донякъде играеше роля. И двамата изпълняваха еднакъв вид функции и това имаше известен принос за разбирателството им. Говорителят превеждаше езици, Захранвачът преработваше храни. Освен това те донякъде си и приличаха. Говорителят представляваше централно ядро с радиални жички, Захранвачът беше централно ядро с радиални пипалца.

Говорителят си мислеше също, че Захранвачът е единственият, освен него, който напълно ясно съзнава защо е на Кораба. Той наистина не можеше да си обясни как някои от останалите се справяха с процесите на съзнанието.

Нови слънца и нови планети. Двигателят започна да прегрява. Обикновено го използваша само при излитане и кацане или пък за потрудна маневра в някоя планетарна група. Докато сега той работеше вече седмици наред със скорост под или над светлинната. Напрежението си казваше думата.

С помощта на Лекаря Захранвачът инсталира на бърза ръка охладителна система за него. Тя бе недодялана, но щеше да свърши работа. Захранвачът преработи азотни, кислородни и водородни атоми, за да направи охлаждаща течност за системата. Лекарят предписа продължителна почивка за Двигателя. Той се произнесе, че доблестният ветеран не би могъл да издържи на това напрежение повече от една седмица.

Търсенето продължаваше и духът на Екипажа непрекъснато спадаше. Всички съзнаваха, че в сравнение с изобилстващите Стени и Двигатели Тласкачите твърде рядко се срещат в Галактиката.

От междузвездния прах Стените се покриха с пъпчици. Оплакаха се, че ще им се наложи да предприемат пълен курс на козметично лечение, когато се завърнат у дома. Говорителят ги увери, че компанията ще заплати всички разходи по него.

Дори Окоето се зачерви от непрестанното взирание в космоса.

Спуснаха се над една друга планета. Характеристиките ѝ бяха предадени на Мислителя, който се зае с тях.

Малко по-ниско и те вече можеха да различават формите.

Тласкачи! Първобитни Тласкачи!

Поеха обратно в космоса, за да съставят плана за действие. Захранвачът произведе двадесет и три различни вида алкохолни питиета за отпразнуването на случая.

В продължение на три дни Корабът излезе от строя.

— Всички готови ли сме вече? — изфъфли леко Говорителят. Махмурлукът гореше по всичките му нервни окончания. Колко нещо само бе изпил! Смътно си спомняше как бе прегърнал Двигателя и как го бе поканил да сподели дървото му, когато се завърнеха у дома. Сега той потръпна при тази перспектива.

Останалият Екипаж също не го биваше много. Стените пропускаха въздуха навън в космоса, клатушкаха се силно и не можеха да се съединят плътно една с друга. Лекарят лежеше в безсъзнание.

Но най-зле бе Захранвачът. Тъй като неговата система се приспособяваше към всякакъв вид гориво, освен атомно, той бе дегустирал всяка алкохолна партида, приготвена от него, без значение дали това бе разреден йод, чист кислород или свръхсложен естер. Той бе наистина в окаяно състояние. Пипалцата му, обикновено пълни с кристалночиста вода, сега бяха изпъстрени с оранжеви жилчици. Системата му работеше с бясно темпо, като изхвърляше от себе си всичко, все едно че бе взел очистително, и Захранвачът страдаше от последиците на това пречистване.

Единствените трезви бяха Мислителят и Двигателят. Мислителят не пиеше — нещо необичайно за космонавт, макар и типично за Мислител, а Двигателят изобщо не можеше да пие.

Те изслушаха Мислителя, който съобщи на един дъх няколко поразяващи факта. В картините на Окоето, уловени на повърхността на планетата, Мислителят бе открил присъствието на метална

конструкция. Той направи обезпокояващото предположение, че тези Тласкачи са изградили механична цивилизация.

— Това е невъзможно — възразиха решително три от Стените и по-голямата част от Екипажа бе склонна да се съгласи с тях. Металът, който те изобщо бяха виждали някога, бе заровен в земята или пък се търкаляше във вид на безполезни ръждясали късове.

— Да не искаш да кажеш, че те правят предмети от метал? — запита Говорителят. — От обикновен, глупав, мъртъв метал? Какво ли биха могли да направят те от него?

— Нищо не могат да направят — каза уверено Захранвачът. — Каквото и да направят, то непрекъснато ще се руши. Искам да кажа, че металът *не знае* кога точно започва да се подлага на разруха.

Но, изглежда, истината бе такава. Окоето увеличи картините си и сега всеки можеше да види, че Тласкачите си бяха построили огромни заслони, транспортни средства и други предмети от този бездушен материал.

Причината за това не бе много ясна, но то не предвещаваше нищо добро. Истински трудната част от задачата обаче бе изпълнена. Планетата на Тласкачите бе намерена. Това, което оставаше, бе относително лесната работа да убедят някой от местните Тласкачи.

Това нямаше да е чак толкова трудно. Говорителят знаеше, че Сътрудничеството бе основен принцип в Галактиката, дори сред първобитните народи.

Екипажът взе решение да не кацат в населен район. Разбира се, нямаше причина да не очакват дружелюбен прием, но установяването на контакт с Тласкачите като раса бе работа на Екип за свързка. А на тях им бе необходим само един индивид.

И така избраха рядко населен район, като се спуснаха в него, докато тази част от планетата бе затъмнена.

Почти веднага успяха да засекаат един самотен Тласкач.

Окоето пригоди зрението си да вижда на тъмното и те проследиха движенията на Тласкача. След известно време той полегна до един малък огън. Мислителят им обясни, че това е добре известен навик за отмора у Тласкачите.

Малко преди разсъмване Стените се отвориха и Захранвачът, Говорителят и Лекарят излязоха навън.

Захранвачът се втурна напред и потупа съществото по рамото. Говорителят идваше отзад с протегнатата за общуване жичка.

Тласкачът отвори зрителните си органи, примигна с тях и направи движение с хранителния си орган. След това скочи на крака и побягна.

Тримата члена на Екипажа бяха потресени. Тласкачът дори не бе изчакал да разбере какво искаха те.

Говорителят протегна рязко една жичка и хвана за единия крайник Тласкача, отдалечил се на около петдесет фута. Тласкачът падна.

— Отнасяйте се внимателно с него — каза Захранвачът. — Може да се е изплашил от външния ни вид. — Той потръпна с пипалцата си при мисълта, че някакъв Тласкач — една от най-невероятните гледки в Галактиката с неговите многобройни органи може да се изплаши от външния вид на някой друг.

Захранвачът и Лекарят забързаха към падналия Тласкач, вдигнаха го и го понесоха към Кораба.

Стените се затвориха плътно след тях. Носачите пуснаха Тласкача и се приготвиха за разговор.

Веднага щом се почувствува свободен, Тласкачът скочи на крайниците си и се затича към мястото, където Стените се бяха затворили. Обезумял, той заудря с юмруци по тях, а отвореният му хранителен орган трепереше.

— Я престани! — каза Стената. Тя рязко се изду и Тласкачът се преметна на пода. Внезапно той скочи и побягна напред.

— Спрете го! — извика Говорителят. — Може да се нарани.

Един от Акумулаторите се събуди навреме, претърколи се и препречи пътя на Тласкача. Тласкачът падна, отново се изправи и продължи да бяга.

Говорителят имаше жички и в предната част на Кораба, така че там успя да улови Тласкача, който обаче започна да къса жичките му и той набързо го пусна.

— Включете го в системата за общуване! — изкрещя Захранвачът. — Може би ще успеем да го убедим.

Говорителят проточи една жичка към главата на Тласкача, като я изви във всеобщия знак за общуване. Тласкачът обаче продължи да се

държи все така поразително и отскочи настрани. Той държеше в ръката си къс метал и яростно го размахваше.

— Какво ли иска да направи с това нещо? — запита Захранвачът. Тласкачът започна да атакува обшивката на Кораба, като се нахвърли върху една от Стените. Стената инстинктивно се втвърди и металът се счупи.

— Оставете го на мира — каза Говорителят. — Дайте му възможност да се успокои.

Говорителят се посъветва с Мислителя, но така и не можаха да решат какво да правят с Тласкача. Той не искаше да приеме общуването. Всеки път щом Говорителят протегнеше жичка към него, Тласкачът даваше всички признаци на отчаяна паника. Засега положението беше безизходно.

Мислителят постави под възбрана плана да се вземе друг Тласкач от планетата. Той смяташе, че поведението на този Тласкач е типично и че нямаше да спечелят нищо, ако потърсеха друг. Освен това с планетата можеше да влезе в контакт единствено Екип за свързка.

Ако не можаха да общуват с този Тласкач, те нямаше да могат да сторят това и с никой друг от тази планета.

— Мисля, че се досещам къде е бедата — каза Окото. То се покачи пълзешком върху един Акумулатор. — Тези Тласкачи са развили механична цивилизация. Представете си за миг откъде са започнали. Усъвършенствували са употребата на пръстите си, както Лекарят, за да могат да моделират метала. Използвали са зрителните си органи, така както и аз правя това. И вероятно са използвани безброй други органи. — Той замълча, за да подсили ефекта.

— Тези Тласкачи са станали неспециализирани.

В продължение на няколко часа те спориха върху това. Стените поддържаха становището, че никое интелигентно същество не може да бъде неспециализирано. Такова нещо не бе известно в Галактиката. Но доказателствата стояха пред тях — градовете на Тласкачите, превозните им средства... Този Тласкач, типичен представител на расата си, изглежда, бе способен да извършва множество дейности.

Той бе способен да върши всичко друго, освен да тласка!

Мислителят даде частично обяснение:

— Това не е първобитна планета. Тя е относително стара и преди хиляди години сигурно е била включена в Сътрудничеството. Но

откакто го е напуснала, Тласкачите, живеещи на нея, са били лишени от своето унаследено право. Тяхната способност, тяхната специалност е била да тласкат, но вече не е имало *какво* да тласкат. Естествено, те са се отклонили в развитието на културата си.

— Каква точно е тази култура, ние можем само да гадаем. Но на основата на доказателствата можем със сигурност да твърдим, че тези Тласкачи не са склонни към Сътрудничество.

Мислителят имаше навика да прави най-поражаващи изявления по възможно най-спокойния начин.

— Напълно е възможно — продължи неумолимо Мислителят — тези Тласкачи да нямат нищо общо с нас. В такъв случай нашите шансове да намерим друга планета с Тласкачи са приблизително 283 към едно.

— Преди да сме общували с него, ние не можем да бъдем сигурни, че няма да иска да сътрудничи — намеси се Говорителят. Той смяташе, че е почти невъзможно някое интелигентно същество да откаже да сътрудничи доброволно.

— Да общуваме, но как? — запита Захранвачът.

Те решиха какъв курс на действие да поемат. Лекарят бавно отиде при Тласкача, който се отдръпна от него. През това време Говорителят опъна една жичка извън Кораба и я вкара отново вътре, но от друго място, точно зад Тласкача.

Тласкачът опря гръб на една Стена и Говорителят напъха жичката в главата му и я вкара в гнездото за общуване в центъра на мозъка му.

Тласкачът припадна.

Когато Тласкачът отново дойде в съзнание, Захранвачът и Лекарят трябваше да държат крайниците му, защото в противен случай той щеше да прекъсне линията за общуване. За поддържане на добра форма Говорителят изучи езика на Тласкача.

Това не бе толкова трудно. Всички езици на Тласкачите бяха от една група и този не правеше изключение. Говорителят успя да улови достатъчен брой повърхностни мисли, за да състави модел.

Той се опита да общува с Тласкача.

Тласкачът мълчеше.

— Мисля, че се нуждае от храна — каза Захранвачът. Те си спомниха, че бяха минали почти два дни, откакто доведоха Тласкача на борда на Кораба. Захранвачът приготви някаква стандартна храна за Тласкачи и му я предложи.

— Боже господи! Бифтек! — извика Тласкачът.

Радостта на Екипажа премина по линиите за общуване на Говорителя. Тласкачът бе произнесъл първите си думи!

Говорителят проучи думите и се разрови в паметта си. Той знаеше около двеста езика на Тласкачи и много други прости наречия. Установи, че Тласкачът употребява смесица между два езика на Тласкачи.

След като се нахрани, Тласкачът се огледа наоколо. Говорителят улови мислите му и ги предаде на Екипажа.

Тласкачът гледаше на Кораба по много странен начин. Той го виждаше като пищна пъстра картина. Стените се люлееха като жита. Пред него стоеше нещо подобно на гигантски паяк, с черна и зелена окраска, с паяжина, плъзнала по целия кораб и проникваща в главите на всяко едно от останалите същества. Той виждаше Окоето като странно голо животинче, нещо средно между одран заек и жълтък на яйце — интересно какво ли означаваха тези неща.

Говорителят бе възхитен от новата възможност, разкрита му от ума на Тласкача. Той никога досега не бе виждал нещата по този начин. Но сега, когато Тласкачът му го посочи, Окоето *наистина беше* смешно на вид същество.

Те се заловиха да общуват.

— Какви неща, по дяволите, сте вие? — попита Тласкачът, далеч по-спокойно отпреди. — И защо ме уловихте? Да не съм откачил?

— Не — отвърна му Говорителят, — ти не си смахнат. Ние сме галактически търговски кораб. Буря ни отклони от курса, а Тласкачът ни загина.

— Добре, но какво общо имам аз с това?

— Искаме да се включиш в нашия Екипаж — каза Говорителят, — да станеш нашия нов Тласкач.

След като му обясниха положението, Тласкачът се замисли. Говорителят долавяше чувството на вътрешна борба у Тласкача. Той не можеше да реши дали да приеме това за действителност или не. Накрая Тласкачът реши, че не е луд.

— Вижте какво, момчета — каза той. — Не ви знам какви сте и изобщо какъв е смисълът на всичко това. Но аз трябва да изляза оттук. Аз съм в отпуск и ако не се върна навреме, това ще заинтригува твърде много американската армия.

Говорителят помоли Тласкача да му обясни по-подробно думата „армия“ и предаде информацията на Мислителя.

— Тези Тласкачи се занимават с войни помежду си — последва заключението на Мислителя.

— Но защо? — попита Говорителят. Той с тъга си призна, че Мислителят може и да е прав. Тласкачът не показваше много признаци на добра воля да сътрудничи.

— Бих искал да ви помогна да се оправите, момчета — каза Тласкачът, — но не знам откъде ви е хрумнало, че аз мога да тласна толкова голямо нещо. Ще ви е необходима цяла танкова дивизия само за да го помръдне.

— Ти одобряваш ли тези войни? — запита Говорителят по съвет на Мислителя.

— Никой не обича войната — или поне не тези, които трябва да умират.

— Тогава ти защо се биеш с тях?

Тласкачът направи един жест с хранителния си орган, който жест бе уловен от Окото и предаден на Мислителя.

— Трябва да убиваш или да бъдеш убит. Вие, момчета, знаете как е на война, нали?

— Ние изобщо нямаме войни — каза Говорителят.

— Щастливци! — не без завист каза Тласкачът. — Ние имаме. И то доста.

— Разбира се — каза Говорителят. Той вече бе получил пълно обяснение от Мислителя. — Ти не би ли искал да прекратиш войните?

— Разбира се, че искам.

— Тогава ела с нас. Стани наш Тласкач.

Тласкачът се изправи и отиде до един Акумулатор. Той седна върху него и сви краищата на двата си горни крайника.

— Как по дяволите мога аз да спра всички войни? — запита Тласкачът. — Дори да отида при „важните клечки“ и им кажа...

— Няма да е необходимо — каза Говорителят. — Това, което трябва да направиш, е да дойдеш с нас. Да ни тласнеш до нашата база.

Галактическият център ще изпрати Екип за Свръзка на твоята планета. Те ще сложат край на войните ви.

— По дяволите с твоите приказки! — отвърна рязко Тласкачът. — Вие, момчета, май сте заседнали тука, а? Много добре. В такъв случай чудовищата няма да могат да завземат Земята.

Объркан, Говорителят се опита да разбере причината за този обрат. Дали бе казал нещо излишно? Дали бе възможно Тласкачът да не бе го разбрал?

— Мислех, че искаш да сложиш край на войните — каза Говорителят.

— Разбира се, че искам. Но не искам някой да ни *накара* да ги спрем. Аз не съм предател. По-добре да се бия.

— Никой няма да ви кара да ги спирате. Вие сами ще ги спрете, защото просто няма да има нужда да продължавате да се биете.

— Знаете ли защо се бием?

— Разбира се.

— Така ли? И какво е вашето обяснение?

— Вие Тласкачите сте се отделили от основния поток на Галактиката — обясни Говорителят. — Вие си имате специалност — тласкането, но нямате какво да тласкате. И съответно нямате истинска работа. Започвате да си играете с разни неща — метал, неодушевени предмети, но не намирате истинско удовлетворение. Лишени от истинското си призвание, започвате да се биете от чисто чувство на безсилие. Но намерите ли веднъж мястото си в галактическото Сътрудничество — а аз те уверявам, че това е едно забележително общество, — вашите битки ще престанат. Защо трябва да се биете, а това е и противоестествено занятие за вас, щом можете да тласкате? Освен това трябва да се сложи край и на механичната ви цивилизация, тъй като от нея повече няма да има нужда.

Тласкачът поклати глава, за което Говорителят предположи, че е жест на объркване.

— Но в какво се състои това тласкане?

Говорителят му обясни, доколкото можа. Тази дейност бе извън неговия обсег и той имаше само обща представа за работата на Тласкача.

— Искате да кажете, че *това* е работата, която всеки земен жител трябва да върши?

— Но да, разбира се — каза Говорителят. — Такава е вашата славна специалност.

Няколко минути Тласкачът разсъждаваше върху думите му.

— Мисля, че ви трябва физик или психиатър, или нещо такова. А аз съм само стажант архитект. И освен това... е, някак трудно е да ви обясня.

Но Говорителят бе вече доловил причината за възражението на Тласкача. Той съзря в мислите му жена-Тласкач. Не една, а две... дори три! Той долови и чувство на самота и неизвестност. Тласкачът бе изпълнен със съмнения. Той се страхуваше.

— Когато стигнем Галактическия център — започна Говорителят с надежда, че е намерил верния тон, — ти ще можеш да се срещнеш там с други Тласкачи. А също и с жени-Тласкачи. Вие Тласкачите всички си приличате, така че ти ще трябва да се сприятелиш с тях. А що се отнася до самотата на Кораба — тя просто не съществува. Ти все още не разбираш Сътрудничеството. Никой не е самотен в Сътрудничеството.

Тласкачът все още обмисляше идеята, че в Галактическия център има и други Тласкачи. Говорителят не можеше да разбере защо той бе толкова объркан от това. Галактиката гъмжеше от Тласкачи, Захранвачи, Говорители и много други видове, размножени до безкрайност.

— Трудно ми е да повярвам, че някой може да прекрати всички войни — каза Тласкачът. — Откъде да знам дали не ме лъжете?

Като че ли нещо прободе Говорителя в ядрото. Мислителят, изглежда, бе прав, като каза, че тези Тласкачи ще се окажат негодни да сътрудничат. Такъв ли щеше да бъде краят на кариерата на Говорителя? Щяха ли той и останалите членове на Екипажа да прекарат остатък от живота си в космоса само заради глупостта на шепа Тласкачи?

Макар и да мислеше така, Говорителят все пак съжаляваше Тласкача. Сигурно е ужасно, помисли си той, да се съмняваш, да си несигурен, да не вярваш на никого. Ако тези Тласкачи не намерят своето място в Галактиката, те ще се самоунищожат. Тяхното приобщаване към Сътрудничеството бе много закъсняло.

— Как мога да те убедя? — попита Говорителят.

Отчаян, той показа на Тласкача всички вериги. Позволи му да види добродушната недодяланост на Двигателя, безгрижния хумор на Стените, показа му поетичните опити на Окоето и гордото добро сърце на Захранвача. Отвори и собствения си мозък и му показа картината на родната си планета, на семейството си, на дървото, което мечтаеше да купи, като се завърне у дома.

Картините разказваха историята на всеки един от тях — същества от различни планети, представители на различни култури, обединени от общата връзка — галактическото Сътрудничество.

Тласкачът наблюдаваше всичко това мълчешком.

След малко той поклати глава. Мисълта, придружаваща този му жест, бе несигурна, колеблива и... отрицателна.

Говорителят нареди на Стените да отворят. Те му се подчиниха. Тласкачът се огледа слисано.

— Можеш да си вървиш — каза Говорителят. — Издърпай само линията за общуване и тръгвай.

— А вие какво ще правите?

— Ще потърсим друга планета с Тласкачи.

— Къде? Марс? Венера?

— Това не знаем. Може само да се надяваме, че има още някоя в този район.

Тласкачът погледна отвора и отмести погледа си към Екипажа. Той се поколеба и лицето му се изкриви в гримаса на нерешителност.

— Всичко, което ми показахте, вярно ли е?

Отговор не беше необходим.

— Добре — каза внезапно Тласкачът. — Ще дойда. Проклет глупак да съм, но ще дойда. Ако това, което казвате, е *вярно*, а аз ви вярвам.

Говорителят забеляза, че вътрешната борба, довела до решението на Тласкача, го бе изтръгнала от действителността. Той вярваше, че сънува, а насън решенията се вземат лесно и са лишени от значение.

— Има само една малка пречка — каза Тласкачът с лекотата на възбудата. — Проклет да съм, момчета, ако знам как се тласка. Споменахте нещо за по-бързо от скоростта на светлината? Аз не мога да пробягам една миля дори за час.

— Разбира се, че можеш да тласкаш — увери го Говорителят, като се надяваше, че не греши. Той знаеше добре на какво са способни

Тласкачите, но този тук...

— Защо не опиташ?

— Добре — съгласи се Тласкачът. — Дано все някога се събудя от този сън.

Докато Тласкачът говореше на себе си, те затвориха херметически Кораба за излитане.

— Смешно наистина — каза Тласкачът. — Мислех си, че едно летуване на палатка ще бъде чудесен начин да си прекарам отпуската. А ето какво се получи — започнах да сънувам кошмари.

Двигателят издигна Кораба във въздуха. Стените бяха затворили плътно. Воден от Окото, Корабът се отдалечи от планетата.

— Сега сме в открития космос — отбеляза Говорителят. Като се вслушваше в Тласкача, той се надяваше, че мозъкът му не се е увредил. — Окото и Мислителят ще дават указания, аз ще ти ги предавам, а ти ще тласкаш.

— Ти си луд — измърмори Тласкачът. — Сигурно сте сгрешили планетата. Как бих искал този кошмар да свърши.

— Сега вече си включен в Сътрудничеството — промълви отчаяно Говорителят. — Ето и указанието. Тласкай!

За миг Тласкачът остана неподвижен. Той бавно се освобождаваше от илюзията, осъзнавайки, че в края на краищата това не бе сън. Той почувствува Сътрудничеството. Окото на Мислителя, Мислителят на Говорителя, Говорителят на Тласкача, взаимно координирани със Стените и помежду си.

— Какво е това? — попита Тласкачът. Той почувствува единството на Кораба, огромната топлина и близостта, които се постигаха само при Сътрудничеството.

Той тласна.

Нищо не се получи.

— Опитай пак — помоли го Говорителят.

Тласкачът започна да рови в мозъка си. Намери един дълбок извор на съмнение и страх. Взря се в него и видя там собственото си измъчено лице.

Мислителят освети картината.

Векове наред Тласкачите бяха живели с това съмнение и страх. Те бяха воювали от страх и убивали от съмнение.

Ето къде се намираше органът за тласкане.

Човек — специалист — Тласкач — и той изцяло влезе в Екипажа, сля се с него, обгърна мислено с ръце раменете на Мислителя и Говорителя.

Изведнъж Корабът се стрелна напред осем пъти по-бързо от светлината. И продължи да набира скорост.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.